



Universitätsbibliothek Paderborn

Res Gestae Illvstrissimo-||rvm Martyrvm, Con-||fessorvm Atqve Sancta-||rvm Virginvm ...

Eorvm Praecipve, Qvae Per|| R. P. L. Surium sex Tomis compraehensae
sunt:|| et nunc restrictis verborum ambagibus ... ad ... D.|| Caesaris
Baronii Chronologiam|| digestae ac in quatuor Tomos distributae

Lippeloo, Zacharias

Coloniae, 1595

VD16 ZV 18288

In domino nostro Iesu Christo, qui vivit & regnat
in unita secula. Amen.

VITA S. PATRIS ATHANASII EPI-
scopi Alexandrini ex ea que est apud Metaphrastem.
Mograt ex hac vita anno Domini 371. Gratiano
secundum & Probo Conf. cum sedisset annos sex su-
pra quadraginta. Corpus eius fertur Venetijs ho-
norificentissime asseruari

Athanasius, quem Naziāzenns post alias lau-
des, oculum orbis, sacerdotum Antistitem;
voce sublimem fidei columnem, Christi lū-
men & secundum Præcursorem appellat, ex cla-
rissima Aegypti ciuitate Alexandria oriundus, pa-
tres habuit insigni pietate & virtute præstantes,
quorum ipse & genus virtutem propria virtute &
admiranda plane vitæ sanctitate illustriorem mul-
tipliciter reddidit. Cuius generosum & liberale ingenium
morumque probitas & constantia in ipsa eius
sententia mirifice eluxit. Cum enim die quodam ho-
mō cuperet lusibus (vt est ea aras istiusmodi de-
lectationum oblectare & cum equalibus ad quod-
dam maris litus ludibundus peruenisset, eas ibidem
per ludos pueriles instituit que futuram eius vi-
tiositatem haud dubie declararent. Pueri enim
ludum ea que à sacerdotibus peraguntur imi-
tantes Athanasium quidem impositis manibus Epi-
scopi ordinantur: ipsi vero veluti in Presbyte-
ris Diaconos electi, alios ad eum pueros duce-
rent quorum animi sacra baptismatis vnda non
expirari erant, vt ab ipso per lauacrum re-
generationis Christi gratiam consequerentur. Res
autem ipse puer omnia, cum rara quadam animi &
reuerentia, de more peragens, aqua mari-

2. Maij

Patria & pa-
rentes eius.

Vide supra
p. 462.

CE 2 hi puc

ua pueros tingebat, & graui quadam oratione
lenter ad perceptam gratiã ad extremum vi-
ritum seruandam hortari videbatur.

Alexander
Episcopus
Alexandri-
nus.

Præerat id temporis Alexandrinæ ecclesiæ
Alexander qui illam sedem moribus egregijs & di-
nis planè virtutibus adornabat. Is cum a graui-
bus vacaret negocijs, cuperetque iucundissime
ris spectaculo oculos animumque pascere, hortari
hunc puerilem incidens ludum, quæ ab Athanasio
rebantur sedulo contemplabatur. Stupebat ante
modum & ordinem quem diuinus puer in tri-
do seruabat, prorsus ut baptismum illud à pueri
actum ratum haberet, & prompta alacritate
nu ipse quod sacris ceremonijs deerat, supplere
Ipsam autem Athanasium amplissimis verbis
rentibus commendauit, eosque hortatus est, ut
erum omnibus maximarum artium disciplinam
buendum curarent, utpotè egregium Catholicum
propugnatorem & rarum quoddam mundi
futurum. Parentes eo antistitis testimonio gau-
lium optimè instituendum curarunt, in ista
Athanasio obtulerunt. Is magno tum gaudio
ptum in clerum cooprauit, & sacerdotali dig-
decoratum hostibus Ecclesiæ obiecit.

Artij furor
Ecclesiam
exagitat.

Atque erant quidè in Athanasio multa & in-
ribus eximia, in doctrinaque & dicendi facultate
nè præclara: ex quibus nihil hominem ex-
strem reddidit, atque pro rectis dogmatibus
ptà certamina; quæ nos libabimus potius, quam
feremus: quandoquidem tot ac tanta sunt ve-
lis verbis dignè explicari queat. Insanus Artij
credibili quadam rabie in Ecclesiam famelicus
que sceleratis dogmatibus non modo labefacta
planè conuellere nitebatur. Iamque ipsum

vniuersum sua improbitate ita infecerat, vt
 illi illud haud aliter quam virum diuino spiri-
 tu plenum intuerentur. Damnatus exilio & ab Ec-
 clesie comunione abdicatus, sua astutia ac fraudu-
 lenti persuasione apud Magnum illum Constanti-
 num effectit, vt non modò ab exilio reuocaretur; sed
 gradum pristinum nouis etiam ab Imperatore au-
 ctis honoribus restitueretur. Itaque Alexandriam
 eueniens cum in manifestum Catholicæ Ecclesiæ ex-
 tra incumberet, neque vnus qui sceleri illius ob-
 stantem satis idoneus inueniretur, vnus Athanasi-
 us se viribus illius furori obiecit, ipsumque
 Alexandrum ad rem strenuè gerendam
 non desistit. Non cessabat cum lingua tum
 manu immanem belluam submouere, eiusque dia-
 bolicas fraudes opprimere. Contrà verò Arrius in-
 scissibili nexu ipsum Imperatorem sibi coniungere
 volebat, quem ita ad suam plerunque voluntatem
 acerbare, vt acriter interdum & Alexandro & Atha-
 nasio minaretur, si non iuxta latam à se sententiam
 amplexerentur. Erat Eusebius Nicomedi-
 ensis qui animum Imperatoris odio in Athanasium
 excitare non cessabat. Interea Alexander aduer-
 sus correptus valetudine honesto sine vitâ conclusit;
 Athanasius comuni totius populi suffra-
 gio ad illud honoris dignitatisque fastigium euo-
 lut. Hoc virtutis premio ornatus placidè Alexan-
 driam Sedem occupauit, impietatis ministris rem-
 edia egre ferentibus: turbulentos tamen impetus
 omnino mouentibus. Sed cum parturiciens a-
 nimum inuidiaë flammam diutius occul-
 tare non posset, struētis vndique insidijs non modò
 sed ipsa etiam ciuitate expellere conati sunt.
 primum cepit moliri insidias Eusebius, totius

Athanasius
se opponit
Atrio.

Eusebius Ni-
comediensis.

Athanasius
creatur Epi-
scopus Ale-
xandrinus.



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

impieratis instrumentum. Vt autem facilius quæ
 volebāt assequerentur, homines quosdam hærese
 prauitate imbutos & ad omnē improbitatem ego-
 giè instructos conduxerūt, Isidonem, Eudemum
 & Callinicum : qui fidei criminibus Athanasium
 accusarēt : Primū quod Aegyptios ecclesie Alexan-
 drinæ vestem lineam pendere coëgisset. Secundū
 quod literis Imperatorijs insidias parasset. Tertium
 quod avaritia creans arcam quandam arrop-
 nam cuidam amicorum suorum transmisisset. Quod
 accedebat quartū Ischyras quidā homo velle
 & vaser moribus, qui grauisimorum criminum
 mira calliditate, obiecta in accusatores retor-
 nouerat. Is, cum arrogato sibi per summum
 sacerdotij honore, diuina mysteria pollutissimis
 bus tractare non vereretur : Athanasius, mis-
 in rem ad Marcotem (quo in loco Ischyras ver-
 tur) Macario Presbytero eum coëpescuit & sac-
 ei functionem interdixit. Qua re commotus
 ter Ischyras Nicomediam ad Eusebiū confuge-
 pudenter aduersus Athanasium vociferas plura
 que in eum maledicta congerens. Quibus per-
 Eusebius hominem sua sponte iam plus satis
 tatū multis magnisq; pollicitationibus &
 pali etiam dignitate proposita, eō permouit,
 quam accusationem institueret qua per fas
 nefas Athanasium ex illo honoris gradu detur-
 Is igitur in ipsum Athanasium crimen intendit
 scilicet illius voluntate presbyter Macarius
 siam instar prædonis inuadens ipsum magnum
 ab altari detraxisset, sacramque mysteriorum
 fam euertisset, & codices sacros flammis ex-
 aliaque insuper vel homine etiam ethnico
 perpetrasset.

Accusatores
 in Athanasio
 406.

Accusatio
 Ischyraz in
 Athanasium.

Hec cum ad Imperatorē de Athanasio allata esset
 primum non nihil commotus est: deinde re ma-
 gis considerata cum virtus Athanasij tanti sceleris
 actionem vinceret eum nec cōdemnavit, nec ab-
 solvit, sed indicto Tyri concilio accusationem iu-
 dicio discuti iussit. Erat hic annus imperij
 Constantini tricesimus cum episcopis ex diuersis lo-
 cibus Tyri cōgregatis vincētus Macarius Presbyter ad-
 ductus, vt & ab Episcopis, & Præsīde, qui etiam
 cum Tyro magistratu aderat, damnaretur. Ibi ca-
 lamitatoses cum præsata crimina intentarent &
 in omnibus in eo pugnarent vt Athanasium sua
 dignitate deiectum perpetuo exilio mulctarent, ni-
 hil non modo effecerunt, sed iisdem criminibus re-
 condita viri sancti virtutem multo quā antē il-
 lorum infamiam reddiderunt.

Ceterum ne sic quidem desistētes ab insania, ad
 alios acque alios conuerfi sunt cuniculos vt quauis
 eadem via modoque Athanasium subuerterent. Et
 eundem adductus accusator Ischyra cum testibus
 plurimis, quos cum Athanasius a ferendo in se re-
 uocato rejiceret, diceretque Ischyrae sacerdotij
 probationem ante omnia incumbere, si vellet
 contra Christi Sacerdotes accusationem instituere,
 illa ex exceptione proficiens tandem absens dam-
 natus, & sacra dignitate per summam iniustitiam
 abrogata est. His peractis restā Hierosolymam ad-
 uentum contenderunt sicteque in Nicena Synodo
 Athanasio subscripsere. Sed cum alij, qui mor-
 tis adhuc puritatem fidei Catholicæ tuebantur,
 viderent vrgerentque vt Arrius Alexandrinæ Syn-
 odum examen subiret, latentem sub multis verbo-
 rum & sententiarum velamentis fraudem illam
 aperuerunt. Interea dum hæc fiunt misit

Macarius
 presbyter
 vincētus Ty-
 rum addu-
 citur.

Athanasius
 absens dam-
 natus.

Arrii sensus
 in religiois
 negotio de-
 prehēditur.

Cc 4 ab Im



ab Imperatore litera tam Athanasium quam Eusebianos adesse iubet. Hæc magnum Synodo timorem incusserunt, adeo ut singulis fere ad sua dilapsis, Theobius & Theognes eum conuentum formidati per literas Imperatori responderent.

Athanasius se Imperatori sinit & restituitur.

Dùm hæc geruntur Athanasius Nicomedia in conspectum Imperatoris se siltens obiecta firmamina tam luculenter diluit, ut protinus ab ipso Imperatore in ereptum dignitatis gradum restitueretur. Ibi Arriani facta inter se cõpiratione neque populum concitarunt, clamantes indignum esse iudicio retractari, quæ iam ante à tot Episcopis erate & eruditione eximijs probata fuerant. Læmotus Athanasius cum non modo Alexandriam totam fere Ægyptum labefactatam cerretet, Imperatori discrimen in quo Respubl. veritatem significat, monet quæ si eam saluam cuperet, ut deus de Arrio intemperantis animi & linguæ potest expeteret. Citatur ab Imperatore Arrius. Is vero in concilium scelerum suorum socijs, nec nec Athanasio parcere statuit. Fraudiosus igne dolis omnibus instructi Imperatori se siltentur, interrogatiq; de ijs quæ in Synodo gesta erant, indolenta sanè modestia responderunt: De alijs quidem, o Imperator, non adeo, inquit, laborat quod verò sacram mentam euerterit, calicem mysticum confregerit & minutas in partes dirigit, & sacra deniq; omnia prophana duxerit: frumentum ex Alexandria ad urbem mitti solent se prohibitarum minatus sit: quem hæc non erant, quem non mordeant, cuius denique non vel adamantinum non pungant, moueantque non sunt testes sunt Adamantinus, Anubion, Arceus & Petrus, Episcopi omnes: a quibus de his

Arrianorū accusatio de Athanasio apud Imperatorem.

Arrianorū accusatio de Athanasio apud Imperatorem. Hæc aliaque sententibus Imperatoris in iram am condempnatus rei scopum non potius ad terrorem ad terrorem esse existimemus Alexandriam qui e Ceterum Imperatoris secundo quædam exagelimoque inter maiori erant apud Imperatoris Confessionem mori. Eo vita in cordi occulta occulta in candelis e capite cum opinionem suum erant, si Athanasium impedirent vñ sunt terrore, iuran

hos conuictus, iustum quidem effugit supplicium;
 fugere tamen non potuit, quò minus ab vniuersa
 Synodo, vt impiorum nefariorumque eiusmodi fa-
 ctorum perpetrator, Episcopatu abdicaretur.

Hæc aliaque simulato quodam animi dolore di-
 centibus Imperator cum attētas nimium aures præ-
 beret in iram erupit, & virum iustū exilio in Galli-
 am condemnauit: quamuis alij accuratiùs fortasse
 eius rei scopum perpendētes, hoc exilium in Atha-
 nasium non propter cōdemnationem aliquam, sed
 potius ad tempestatem sedandam & vnionem ac
 concordiam ecclesiarum conseruandam statutum
 esse existiment: præsertim cum morti iam proximo
 Alexandriam eum reuocari ab exilio, Eusebio
 quoque qui ei aduersabantur præsentibus, iusserit.

Cæterum Imperator in his vita excessit, tricesi-
 mo, secundo quidem imperij sui anno, ætatis autem
 sexagesimo quinto, filijs relictis imperij successori-
 busque inter ipsos diuiso. Nam Constantino qui-
 bus maiori ex filijs, maiore relicto imperio, testa-
 mentum apud presbyterū d. posuit, quem Arius lau-
 dabilem Constantia soror eius, eademque Licinij
 coniunx moriens ei vt virum bonum commenda-
 uit. Eo vita functo, qui pestilenti hæresis conta-
 gione in cordis recessu infecti erant, eamque mira-
 biliter occultauerant, cōfestim alicundē progres-
 sū de itinere colloquijs post habitis, nudo (vt dici-
 tur) capite cum omnibus congregantes, Arius maxi-
 mam opinionem obtinere laborabāt. Facilius autem
 suum ad optatum exitum perducturos
 impedirent. Ad eam verò rem veluti manu
 tera vsi sunt illo presbytero, qui à Constantino
 iuramento interposito, testamentū Con-
 stantio

Damnatus
 exilio ab
 Imp. Atha-
 nasius.

Mors Con-
 stantini.

Presbyter
Arrianus
multos in
aula inficit.

stantio filio, quum ex Oriente rediret, tradendū ac-
ceperat. Is quod apud Constantinum non modo sed
etiam Constantium res plerasque ex eorum volun-
tate peregrisset, nomen aliquod & auctoritatem
tinebat; eo que facilius imo nullo ferē negotio pla-
rimos in aula Imperiali celeriter in suam ipse
tentiam adduxit. Cumque malum hoc per omnia
iam aulam serperet, ad ipsum quoque Imperatorē
transijt, ac tandem urbem totā inficit. Itaque Euse-
bius & Theognes vt Alexandrinæ ecclesiæ Hierar-
cham aliquem, qui eorū esset opinionis, præfice-
totis viribus laborabant. Atque vt tandē aliquam
voti sui cōpotes fierent, Arrium magna cum auri-

Arrius Con-
stantinopo-
lim intro-
ducitur.

ritate Constantinopolim introducunt vt ibidem
de diuino numine opinionē Nicænis decretis
sentaneā declararet. Cumq; is dolosa adhibita
lacia & Imperatorē & Magistratū eluissit,
eis testimoniū optimū cōsequutus esset, Euse-
norum fretus auxilio petulanter admodū se ge-
prorsus vt iam deuictō & planē subactō Athana-
palmā victoriæ se manibus gestare putaret. Et
peratoris palatio à quibusdam Eusebij satellitibus
deductus per forum insolenter gradiebatur, &

Arrij inso-
lencia.

mediam urbē venditans se inferebat. Postquam
ad Constantinū forum ventum est, vbi ingēs illa
phyreica Constantinū ipsius columna magni
altum excurrit, derepentē timor ei ex concu-
vulnere incessit, & alui eum laxitas cōsequuta
Eo casu maximē urgente, cum secessum publicū
qui in propinquo erat, petere cogereur, ibi
deliquio miserabiliter oppressus crepuit
& intestina omnia multo cum sanguine effusa
Eo autem hoc modo vita priuato, Eusebius
ius asseclæ totum bellū & pugnam aduersum

Arrij mors
horribilis.

quod in illis
periculo, ac
suspiciō
nullit, donec
aduersar
crimi
Produci
pendentē, &
ingēti pe
metatus & vi

ab Occidente Athanasius impediuit: vnus Au-
 gustinorum, iunioris videlicet Constantini qui Oc-
 cidentibus Gallis imperabat, literis frater. Is nam-
 que vbi cognouit patrem Athanasij exilium testa-
 mento abrogasse, reditu concessit, vt Alexandriam
 reuerrere curauit. Athanasius itaque Constans
 iunioris literis munitus Alexandriam venit, vbi
 orthodoxis quidē summa cum gratulatione ac-
 ceptus est: sed Arrianæ factionis homines nouas
 inuidias cōpararunt. Fingebant scelerati pla-
 giosos & corrupti prestigiatores eum manu
 Arsenij cuius Alexandrini nescio qua arte
 captum esse. Hic Arsenius in numerū lectorum ascie-
 rit & grauiore aliquo delicto se contamina-
 uit: propter quod fuga sibi salutē querere coactus
 erat. Eam occasionem nacti Arriani cum suspica-
 tione hominem nullo vnquam tempore rediturū,
 quem extinctū credebāt hoc in Athanasium
 incidere, & tragico. quodam actu nefarium
 facinus ab Athanasio perpetrātū esse iactabāt.
 Arsenius quamuis nefando scelere pollutus iu-
 dicio supplicium ab Athanasio & Ecclesia con-
 demnatum esse certō sciret, audacia tamen fraude illa,
 in illum aduersarij struebant, contempto o-
 mni periculo, ad Athanasium venit, vt eum à falsi
 suspitione liberaret: quē Athanasius lati-
 uis, donec cōstituto iudicio damnatus esset.
 Arsenius aduersarij maiore inuidiæ flamma cōcitati
 eum criminū virum sanctum accusare nō de-
 cepit. Producūt in iudicio mulierculā vultu mi-
 serabili, & in sycophantijs præclarè exercita-
 ta: ingenti pecuniæ vi corrupta dicebat se domi-
 nus & virtutis ergo Athanasium accepisse,
 ab eo-

Redit Ale-
 xandriā A-
 thanasius.

Nouz insi-
 dię in Atha-
 nasium.

Arsenius se-
 periculo of-
 fert ad Atha-
 nasium libe-
 randum.

Crimen ad-
ulterij ipsi
obiectū mi-
ra arte di-
luit.

ab eo que hanc pro mercede gratiam reuulisse, quod
eam media nocte per vim oppressisset. Hęc cum
ferret accusatrix, Athanasius vnā cum presbytero
Timotheo ante portam foris stabāt. Ibi cum Timotheus
callidē sanē & pręclarē, simulata personā
athanasij, repente irruens: Mulier, inquit, ego te
noctu vim inculi, vt ipsa dicis, egone? Illa verō
dē impudenter ad iudices conuersa: Hic, inquit,
qui mihi vitiū attulit, hic est qui insidiatus est
pudicitię. Illa ergō impudicā proprijs verbis
uicta, cū nec ipsum quidem nosset, quem tunc
leris reum faciebat, iudices qui & testes & accu-
tores erant, cū quid agerent planē nescirent,
eto ac sereno vultu subriserunt; vt hoc modicum
mentum illud diluerent. Quocirca ommissa
tia, lege in calumniatores constituta, ad crimina
lesicij conuersi sunt vt priori dedecori aliquo
medium inuenirent. Producūt itaque manum
lus quod misericordes oculi, ne intueri quidem
rant. Hanc illi, immaniter & impudenter
sto conquassantes: Hęc, inquit, Athanasius
tacens accusat. Hęc te inuitabiliter & acriter
sequitur. Hanc non verbis, non arte, non alia
ratione poteris effugere. Sciunt omnes Arseni-
ius tu, d iniuste & impiē, hanc manum excu-
Dicis nunc qua de causa eam excueris, & ad
ea vsus sis? Ille autem leni voce & tali viro
respondens: Quis est ergo ex vobis, inquit, qui
senium nouit, & quis hanc eius esse dexteram
tur? Cū autem non pauci ad hęc e cathedra
rexissent, & Arsenium ipsum & manum
apertē se nosse affirmarent, Athanasius Arsenium
occultaris sub pallio manibus, introducentem
rauit. Postquā verō viuus & sanus altare,

Accusatur
Athanasius
quod Arse-
nio manum
amputasset.

at acrius eo
Nonne hi
nam per m
dens Arseni
ntera, deinc
tas manus
amputata s
dret.
His rebus h
um contexuer
em, pudore &
na cum lictori
as qui Arriana
tas, eos valdē
alio exceder
tū placerent
em, malē eum
iudices ma
penis & sup
tam submi
atione, per
Athanasio
dubio de s
Præsēs iu
m sed affe
qui manibus r
quem Athan
ices, inito c
sententia cor
quorum a
stant, acla
um partes m
demque ei i
que vt tandē

Arseius eos intuens: Non est hic, inquit, Arseni-
us. Nonne hic est cuius ille Alexandrinus, cuius vos
nam per me amputata esse calumniamini? Hæc Crimen di-
cens Arsenium in medium protraxit & primùm
linit.
terra, deindè sinistra exhibita: Arsenius, inquit,
cui manus habere cernitur: locū autem vnde ter-
ra amputata sit accusatores nobis quæso common-
drent.

His rebus hoc modo de Arsenio cōfectis, qui do-
mum contexuerant, cum non haberent, quò se verte-
rent, pudore & mœsticia repleti, relicta cathedra,
ma cum licitoribus recesserunt. Cum autem popu-
lus qui Arriana contagione iam plus satis infectus
seditione in
Athanasium.
eos valdè perturbatos & cum fremitu quodā
modo excedentes vidisset, vt Episcopis & Impe-
ratori placerent, multis conuitijs aggressi Athana-
sium, malè eum perdendum clamabant. quin etiam
iudices maledictis insectabatur, quòd non po-
tuerit & supplicijs, quàm iustis probationibus
eum submississent. Ingens populi furor, excita-
tione, per omnia volitabat, & iam iamque se
Athanasio illaturos iurabāt. Et certè actum
de sanctissimi viri vita fuisset, nisi Ar-
chelaus
liberat A-
thanasium
à seditione.
Præses iudicij blandis verbis tumultuātem
sedasset, ipsumque Athanasium è medijs
manibus rapuisset, & clanculū subduxisset.
Athanasio ciuitate egresso, eccè scelerā-
tibus, inuito consilio, virum sanctissimum ini-
dementia condemnant, reumque criminum o-
mnia, quorum accusatus fuerat, impudentissime
conscribunt, actaque conscribunt, quibus in omnes
partes missis, & ciuitate & regione & ec-
clesiis ei interdicunt.
que vt tandè virum iustū opprimerent ipsum
Impe-

Archelaus
liberat A-
thanasium
à seditione.
Damnatuz
absens vix
sanctus.

Imperatorem adeo vehementer in eum incitant, eorum accusationibus persuasus, primum honoris & diuitiarum ijs proponeret, qui Athanasium vita quoque modo priuarent. Is vero perire, non a finibus Romani imperij, sed etiam extra orbem terrarum esset damnatus exilio. Sex annis in sicca quadam cisterna & aqua penitencia deliuit. Cum autem nec sic quidem perire latere possit, sed futurum erat, ut die altero, rediret, diuina quadam prouidentia vel periret, vel na egressus aliud commigravit. Deinde ex alia alia fugiens, pericula ab Oriente ad Occidentem transiit. Ei tunc imperabat Constantinus Constantinus frater cui causam suam exposuit, & ad Iulianum Episcopum Romam profectus, quatenus periculis orthodoxa fides versaretur, declinat Paulum postquam tertio fieret Gregorium quatenus Arrianae rabie refertum, in Antiochena Synodo suum interitum congrata, in Alexandriam studendum esse, mox datis ad clerum Aegyptiis eam electionem utpote iniusta & nefaria pedire conatus est. Sed Eusebiani adeo archiepiscopi constantij Imperatoris animum obfidebant, ut neque nomen quidem Athanasij ferre possent, verò omnia iam ex animi eorum sententia suaque dogmata magna libertate inferebant, Eusebius strenuus impietatis propugnator, qui etiam ad Iulium Pontificem destinavit, qui Athanasij & iudicem & punitorem exposceret. Iulius lectis attentè Eusebij literis cum maxime Iulianias esse deprehenderet, Athanasium litterarum munitum Alexandriam remisit: aduersus acri verborum castigatione infectus est. Eiusmodi tota ciuitas comota est: prorsus ut certatim

Sex annis in cisterna latitat Athanasius.

Romam venit ad Iulium Pontificem.

Gregorium quendam Arriani in Athanasij sedem intrudere conantur.

Iulius Pontifex remisit Athanasium Alexandriam.

... eius conspici
... lilebat Imp
... Gregori
... honorifice d
... Sol iam a
... his agebat
... uate ingred
... meo tam si
... uerum in c
... mulcu coci
... fridos cerne
... quide nulla v
... opum ocul
... tam vidisse
... piali factus
... ualos fefellit
... uis, Romaq
... ualus Constā
... ue dignitate
... pietatis &
... & Iulij a
... uoluitur esse
... uisus ad C
... uis sedib' sa
... uem perde
... ueriq; parti
... que ueriu
... Synodus S
... ualij Episco
... ualium aut
... uyas Marco
... ex Asia quid
... dem cōspect
... uis aliter cum

eius conspirasse viderentur. Venienti Alexadro ob-
 lebar Imperator, missoq; Syriano duce exercitûs,
 qui Gregoriû Alexandriam ad Sedē Episcopalem
 honorificè ducebat, necem illi inferre præceperat.
 Sol iam ad occasum præcipitabat, & ciuitas fe-
 stigebat dies cum dux exercitûs ordinata acie, ci-
 uitate ingreditur: & Athanasius curis plenus de fa-
 lore nō tam sua quàm ecclesiæ sollicitus in omnem
 animum intentuserat. Cumq; ingenti clamore &
 tumultu cōcitato omniū mucrones in caput suum
 stridos cerneret, suis abeūdi facultatē fecit. Et illis
 quod nulla vis à furētī popula illata est, sed omnes
 tantum oculi ad solum respiciebant Athanasium, vt
 eum vidissent de medio tollerēt. Is autē cum pars
 populi factus esset, tanquàm vnus ex multis, militū
 turbos sefellit & per mediū tumultum periculum
 exiit, Romāq; iterū confugit. Eodem tempore
 Paulus Constantinopolitanę Sedis Antistes sua quo-
 que dignitate deiectus Romā venit, factusq; Atha-
 nasii pietatis & periculorū socius vnā cū illo Con-
 stantē & Iulij adiit, quātoq; in discrimine res eccle-
 siasticę essent, præclarè edocuit. Et quidē Cō-
 stantinus ad Cōstantiū fratrem literis nihil nō fecit,
 ut sedib; sacri antistites restituerētur: sed cū o-
 mnia perderet, Athanasius & Paulus, vt Synod^o
 in vtriq; parti cōmunis indiceretur, obtinuerunt.
 que vtriusq; Imperatoris sententia OEcumē-
 nicę Synodus Sardicę congregata est, in qua Occi-
 dentaliū Episcopi plusquàm trecenti conuenerūt:
 Orientalium autem soli septuaginta, inter quos etiā
 Marcotæ Episcopus annumeratus est. Et
 ex Asia quidem cōfluxerant, ne in Occidentaliū
 cōspicuum venire sustinuerunt, affirmātes
 se aliter cum eis esse sermonem collaturos, nisi
 prius

Athanasius
Romā con-
fugit.

Synodus
Sardicēsis.

Cœciliabu-
lum hæreti-
corum Phi-
lippis.

prius Paulum & Athanasium conuentu expellerent.
Cum autem Occidentales ne ad aures quidem huius
sermonem admitterent, illi reuersi sunt: & Philippi
Thraciæ priuacum fecere cœciliabulum: in quo
mordicus sententiam illam confirmarunt, qua
antè filium diuersè à patre essentiæ professi fuerat.
His auditis qui erant Sardinicæ omnes illos ma-
feste impietatis damnarunt, suisque gradibus Atha-
nasia accusatores exturbarunt. Quæ ut primū Con-
stantinus Imperator intellexit, iterum Constantiam
per literas aggressus est vt Athanasium & Phi-
lipum suis sedibus reuocaret: ni faceret se vel
uito vtrumque restitutum.

Constantius
reuoat A-
thanasium.

Constantius igitur fratris minis exterritus
protinus literis Athanasium reuocauit: sed Atha-
nasio fraudem & dolum suspicantē ideoque
renuente, secūdis & etiam tertijs humanitate
beneuolentia plenis metum illi ademit. His de
Constantius & Iulius & vniuersa denique regna
Romano subiacet imperio, incredibili gaudio
sua festum diem instituit, quo Athanasius ad
sua reditum celebrabat. Et quidem fuit cum
vulgaribus beneuolentiæ indicijs à Constantio
vrbe regia exceptus Athanasius. Cumque Imperator
comiter ei periculum, quod fugā euasere
probarer, & amice calliditatis insimulare, ce-
pit ait: Pro his omnibus, ô Athanasi, hanc vnam à
tiam reposco, vt vnicam saltem Alexandria
sectatoribus cœcedas ecclesiam. Quo annuente
ea tamen conditione, vt & ipse vicissim ortus
Constantinopoli aliā tribueret; libens etiam
sus est Imperator: quamuis frementibus
rijs, qui totis viribus reluctabatur. Fertur
perator admirans cum stupore dixisse: Non

Constantij
dictum de
Athanasio:

Arriani aduersus virum talem omnes mouere ma-
chinas. Sic ergo eius admiratus prudentiam Con-
stantinus humanissimè eum deduxit, & scriptis ad
populum Alexandrinum & Episcopos & Magistra-
tum Aegypti literis mandauit, vt quanto posset fieri
honore maximo ac beneuolentiâ reciperetur.

Cum sic ergo tertio & cum tanto honore ac cele-
berrime ad Sedem suam redisset, & innumerabili-
bus studiis & laboribus persunctus in portu na-
uæ videretur, tunc vel maximè mare tempesta-

rum eum surrèxit. Nam cum Magnentius Constanti
inuenit inuulsi, sopitæ non nihil insidiæ rursus
Arrianis in Athanasium excitata, & noua apud
Imperatorem calumniæ delatæ sunt. Ibi tum rursus

indicta, rursus minæ, exilia, terrores, per mare
per terram inquisitio instituta. Quantas tum Ge-

neras ille nefarius in ecclesia Alexandrina perse-
cutiones excitauerit existimò nullis planè verbis
describi posse. Nihil erat tutum, nihil sanctum, sa-
num non modo profanis miscebantur, sed ij qui vel
fidei sinceritatem spirabant, ad exilia, ad
carceres, ad flagella, ad ignes denique trahebantur.

Quis erat qui grassanti impietati obuiam iret, præ-
sertim cum è viuis sublato Constante, Imperator

Constantinus aperte ipsum impietatis patrocini-
um esse videbatur. Cumque totum Orientem Ar-

rianarum repleuisset, Occidentem etiam corrup-
tum aggressus est. Ea ratione Occidentis Episco-

porum dogmatum Arriani communionem magno
scelus euocauit: ac Mediolani indicta Synodo

ex fortissimis partim blanditijs, partim mi-
serationibus etiam ac muneribus alijsque fraudibus
vultum voluntatem deduxit.

Athanasius autem cum insidias Imperatoris ex-
plorat-

Tertio rediit
ad Sedem
suam Athan.

Magnentius
puctor mor-
tis Constantis.

Rursus eij-
citur Athan.

Constantinus
impietatis
defensor.

Synodus
Mediole-
nensis.

D d plora-

De virgine
apud quam
Athanasiū
delituisse
sesuat.

Vide Baron.
s. Tom. An-
malium.

Gregorij fu-
tor & perfe-
cutione in Ec-
clesiam.

Julianus Gal-
liae Praefectus.

Constantij
mors.

plorasset, & iam iamque Praefectorum satellites
vincula ei iniiciēda aduentare cognosceret, rursus
diuina visione admonitus id quoque periculum
uasisit. Erat Alexandriae virgo quaedam incredibili
pulchritudine praedita, qua cum viri non obloquū-
bidinis suspicione habitare poterant. Ad hanc
sanctus cum periculi magnitudine vrgeretur, ter-
tia nocte confugit. Ea verò rei nouitate stupens
causam querebat. Cumque episcopus eam protul-
redderet, virgo semota ex animo suspicione, in-
nis, vt dicitur, manibus Athanasium excepit. Quo-
nignè aliquādiū apud se habuit. Nam quod le-
nis eum ibidem latuisse & virginis ministerium
creatum fuisse quidam existimant, videtur pro-
vero abesse: praesertim cum illud sexennium
quo apud virginem delituit, in iusta annorum
putatione, ne inueniri quidem possit.

Interea Gregorius Alexandrorum, vt ita
Erinnys, maiori impetu ac furore in rectam
ferebatur. Iamque improbitas & inuidia, Ec-
clesiam omni ex parte conturbarat, confudens
ad reipublice quoque excidium serpere inop-
Constantius, omnibus iam Catholicae Ecclesiae
pugnatoribus amotis, Iulianum Gallijs cum
state summa praefecerat. Is rerum omnium
di motus desiderio, cum in Gallijs magnam
num conciliafset, induit se purpura, & ab
Augustus acclamatus, bellum aduersus Con-
stantium mouit. Cum autem Imperator per fidem
coactio exercitu delere constituisset, inter Ca-
doces & Cilices in loco, qui Mopsi fontes dicitur,
subito membrorum omnium stupore oppres-
sionè cum imperio vitam abruptit: diuina proci-
bio iustitia vrgente, quae iustam de eo vitam

expetebat
Georgium
in ecclesia
muni thea-
tus est.

Impera-
imperium
gonis stud-
care. Quo-
Iulianum p-
obsequio A-
medio ciui-
tus, precipu-
uare, & ve-
uatu grati-
nis se totos
ca gratulati-
Ecclesiae ob-
tis demoni-
ca Christi ja-
pferijs an-
no omnes C-
tatione per-
pertratis
& vates coe-
mentia At-
Saulsum,
que quoque
ar. Rursum
Cicandi de-
ne qua via a
proctus at-
porus grad-
cum Theb-

expetebat. Eadem vindicta sceleratum quoque Georgij
Georgium persecuta est: vtpote qui à Gentilibus
et ecclesia eductus, & camelo alligatus in com-
muni theatro viuis flammis vnà cum pecude ex-
ustus est.

Imperatore autem defuncto Iulianus cùm iam
imperium assecutus esset, simulato Christiane reli-
gionis studio, statuit eos, qui erant in exilio reuo-
care. Quod quidem cùm rescivisset Athanasius, ve
Iulianum prius in ecclesiam introduceret, eoque
obsequio Arrianos præneneret, nocte concubia, in
medio civitatis Alexandrinæ inuentus est. Ibi cle-
menciam precipua civitatis pars viso Athanasio mirè ex-
ultare, & vocibus manibusque in cælum sublatis de-
votè gratulari cœpit: ac confestim expulsi Arri-
anos se totos Athanasio tradiderunt. Sed non potuit
ei gratulatio & pas, quæ simulata Iuliani pietate
ecclesie obuenerat, esse diuturna. Nam is cùm to-
tius demoniorum cultui addictus esset protinùs sa-
cra Christianorum templa fumo, nidore, alijsque
sæcra animalium sacrificijs contaminavit. Vt ve-
ro omnes Christiane pietatis cultores eadem con-
tione perfidie inficeret, atque in suam sententi-
am pertraheret, vndique aruspices, præstigiatores
& vates coegit: quorum omnium ea erat mens &
sententia Athanasium procul amandum esse. Nam
Iulianum, dicebant, fuerit fundamentum, reli-
gionis quoque illorum fidei partes facilè diruen-
tur. Rursum ergo Athanasius ad necem inquiritur.
Circumdiderat ecclesiam Alexandrinam exercitus,
per qua via antistes elaberetur, cùm ecce superno
protectus auxilio per medios hostium cuneos in-
teritus graditur. Nocte autem illa, conscensa na-
vis cum Thebaidem magna contentione pergeret,
Dd 2 cumque

Athanasij
ad Alexan-
driam redi-
tus.

Iuliani im-
pietas.

Athanasius
à Iuliano ad
necem qua-
ritur.



Vide mirā
Dei prouidentiam.

cumque satrapa quidam à tergo vrgeret, & remiges viso procul persecutore, accelerarent: Athanasius paululum subsistens, quasi cęlesti monitus oraculo, iubet protinus remiges proram obuertere, & consensum Alexandriam dirigere. At illi vt par est, turbati, veriti que in satrapam nē inciderent, cum animis hærent, vir sanctus illos vt strenuē pergerent, hortatus est. Itaque Athanasij parentes in mari, conuersa antemia rectā Alexandriam nauigant. Cū autem iam satrapę appropinquarent, barathrum veluti quadam caligine eorum oculis offusa, nequam neminem videntes præternauigabant. Athanasius autem instar Elisęi eis acclamans: Et querentiam, inquit, tanta remigum contentione querentiam. Cumque illi Athanasium se querere responderent, Is, inquit, veluti fugiens quosdam, parum vos precor, cedit. Sic decepti quem persequebantur, non fecerunt se in manibus habere.

At Athanasius prospero cursu Alexandriam peruenit, & in ecclesiam latius ecclesiam impij Iuliani furore grauiter quæsitam mirificè suo aduentu recreauit: ac prout ter quieti & silentio studens, iustam de cęlo in se animum vindictam expectabat. Et quidem is cum omnibus se præstigijs, maleficijs, & magorum artibus contaminasset, iamque de ampliandis imperiis finibus & summis honoribus cogitaret iaculo brachium dexterū percussus vitam simul cum imperio amisit.

Valentianus
cum Valente
fratre
succedit
Iuliano.

Eo post annum imperij vnum & mēses octiduo modo extincto, Valentianus assumpto in auxilium Valente fratre, in imperio successit. Et Valentianus quidem in Orientem misit, qui neque de thesauris neque pecunijs neque exercitu quicquam sollicitus, totis in eo viribus laborabat, quomodo de-

norum res amplificaret: & orthodoxos opprimeret. Hoc enim solum ad nominis splendorem & gloriam sibi præclarum ducebat ut omnes monasticae viæ cultores quam maximis vexaret incommodis & internectione deleteret. Omnes itaque qui Arriane impietati subscribere recusabāt vel exilio vel morte multabantur. Iamque ad Athanasium quoque ventum erat, qui ciuitate rursus egressus, paternum sibi sepulcrum; in quo menses admodum quatuor illius furorem impetumque declinans delituit.

Valentis persecutio.

Athanasius diu latet in sepulchro.

Quoniam autem populus Alexandrinus, propter Athanasij desiderium, infenso, in eos qui dominatum obtinebant, erat animo: ac propterea ad arma & seditionem spectare videbatur, Valens eorum rebellionem audaciamque pertimescens ecclesias orthodoxo populo restituere coactus est: cum ecce Athanasius post longos illos propter Christum sudores, post varia pro recta fide certamina, post gloriosa propeza, quadragesimo sacerdotij sui anno Gratiani & Probi secundo consulatu vita excedit: utpotè iam satis superque functus laboribus præclaris & diuinus agonotheta cælesti dignus coronaberetur.

VITA S. ANTONINI ARCHIEPISCOPI Florentini. ex ea quæ est iussu Clementis Septimi Rom. Pont. à F. Vincentio Mamardo Ordinis Prædicatorum exactè conscripta. Migravit ex hac vita anno Domini 1459. Relatus autem in numerum sanctorum ab Hadriano Sexto Papa anno 1523.

Antonius, qui propter staturæ breuitatē Antonius vocabatur, Florentiæ honestis parentibus, Nicolao & Thomasio, anno 1389, Vratislaviæ Sexto Pontifice & VVenceslao Cæsare natus est.

Patria & parentes S. Antonini.

D d i est.

est. Nicolaus pater vir probatis moribus, Tabellianatus collegio, quod in vrbe Florentina haud contemnendo loco habetur, quater praefuit. Ut primam infantiam excessit tanta coepit morum integritate ac praecipuo pietatis studio florere, ut potius post civitatis ora in se conuerterit. Annos natus quatuordecim perfectioris vitae desiderio inflammatus ad Ioandomanicum Florentinum admirandis virtutibus & doctrina imprimis clarum, qui ad radicem fulanae civitatis coenobium Diui Dominici ad damentis excitabat, profectus est: ut per eum ad idem vitae institutum assumeretur. Sed Ioandomanicus quamuis mirifice adolescentis indole & toto viuacique ingenio delectaretur, teneram tamen aetatem causatus, & gracile corpusculum minus propositum eius distulit. Cumque ex eo numerarum studijs operam daret quaereret, auertit eum in Pontificis sanctionibus voluendis, quod unum volumen digestas, Decretum vocitantur, volum esse: Heus, inquit, fili reuere ad patrem res, mox inter nostros admittendus, cum Decretum totum ita excusseris ut plane irribibile videatur. Putabat enim se ea ratione pueri ardore carnis temperasse, quod non tam prope tot carnis possit immensitate & volumina deuorare. Sed Ioanninus propositi sui tenax elapso statim anno fulas reuersus, prompte & alacriter ad omnia sua ta facilitate respondit, ut iam non exclusus, sed iecto regulari habitu attonsus, annu agens tempus decimum intra Praedicatorum Ordinem admissus sit. Cumque Fesulanum coenobium nondum constitutum esset, mox Cortonam regularibus institutis disciplina missus est, ubi iam tum radice doctrinae ac sanctitatis emittere videbatur: quod

Petit admitti in societatem Dominicanorum.

Induitur habitu S. Dominici.

postea, quod
dominicum m
Prædicato
perpetuo
tibi parci
aut certe
tanta omni
nitate reliqu
scho est, ut
tatem creb
scribere, s
curis pleru
& curaru
Napoli, Flor
Priorem
apolitan
manus deman
chos in pri
torum su
& zona int
Humi
sed & fre
bat. Ut sa
sacrificaba
bat. Eo h
coenobi
ollas, al
seruiret.
non omisit.
ardore
Cum a
tatem & qu
que eu
lanceis lor

postea, quasi iubar splendidissimum tenebricosas
 hominum mentes illustravit. Exacto anno iuravit
 in Prædicatorum instituta, Fæsulæque reuersus o-
 mni perpetuum bellum indixit, prorsus vt somni
 ubi parcissimus, aut in orationibus pernocta-
 re, aut certè lectiõni & conscribendis, quos nobis
 cura omnium ordinum atque adeò totius orbis v-
 ritate reliquit, libris incumberet. Ac mirum pro-
 fectò est, vt tantulus homo grauissimis morbis ad-
 uertem crebrò confectus, potuerit non dicam tot
 conscribere, sed vel perlegere: præsertim cùm præ-
 dicariis plerunque fungeretur, quæ solum homi-
 num & curarum vacuum exigere videntur. Romæ,
 Neapoli, Florentiæ, Senis, Caietæ, Cortonæ, Fæ-
 stinæ Priorum egit. Mox etiam Romanæ provinciæ
 Neapolitanæ Vicarium generalem, quod illi
 mandatum fuerat, vt collapsas à pietate
 homines in pristinum vitæ candorem reuocaret. In-
 timorum sui Ordinis erat seruantissimus. Cili-
 cia & zona interdum ferrea carnis cupiditates do-
 mabat. Humi accubans, aut tabulato illisus dormi-
 re solebat & frequenter intorto semet funiculo ver-
 tebatur. Vt sacerdotio initiatus est, quotidie &
 sacrificabat, & sacrificio etiam alteri deuotus
 iuabat. Eò humilitatis se abiecit, vt Præfectus
 in coenobijs & prouincijs culinam adiret, ca-
 uerit ollas, athena mundaret & infimæ sortis fa-
 ctu seruiret. Quod ipsum dum Pontificem age-
 re non omisit. Iam verò quo charitatis & miseri-
 cordiæ ardore flagrauerit, quis oratione consequi
 poterit? Cùm aliquando puellam immanè lachry-
 mantem & quæulas voces edentem conspicaretur,
 inquit quæque ei iactas causâ, quòd capisterium capiti
 a linteis lotis impositum, casu repentino diffre-
 gisset,

Vigilia, stu-
dia & preces
eius.

Multis coe-
nobijs præ-
fuit.

Vitæ auste-
ritas.

Insignis ei
humilitas.

Dd 4

gisset, blandè illam affari, & vt domum ad matrem reuerteretur suadere cœpit. Sed illa cū matrimonas & iurgia maximè timeret, Antonini non modovoces ad aures non admisit, sed etiam fuga sibi consulere voluit. Tū ille misericordia motus, ne quilabis misella contraheret & in apertum saluberrimum crimen conijceret, acceptas capisterij partes in Iesu nomen inuocasset, facto, crucis signo iram mitigamentauit, vt nulla in eo fracturæ indicia apparerent. Hæc illi ante initum Pontificatum priuatum tutum tyrocinia fuere.

Pius egregium miraculum.

Interea Bartholomæo, Zarabella, qui Florentina Pontificiam dignitatem cum auctoritate tantis humanis rebus exempto, Eugenius Quartus Romanæ Ecclesiæ Pontifex Antoninum Archiepiscopum Florentinum declarauit. Quod vt vir sanctissimum intellexit, fugam statim animo volutavit, tantaque animi constantia ac ferè pertinacitate lata dignitati resistere, vt nisi diuina quadam intercessisset, nunquam expugnatus ad consentiendum fuisset. Cuique nullum omnino elabendum fugium sibi reliquū cerneret, ad Præfulatus velut ad pistrinum se trahi passus est. Videbat virum sanctum toto in terram corpore prostratum, passisque manibus collachrymantem, quæ ralem demum sarcinam in humeros reclinans Pontificatum autem euectus, qualem se præfulatum quatumque sui temporis Prælatos virtutum ac uim splendore obscurauerit, non est nostræ famæ exponere. Ità enim totos tredecim in Episcopatu exegit annos, vt in cæteris quoque Magnificis goriū, qui tantumdem Romanæ Ecclesiæ præfulatum sit visus imitari. Primum omnium in familiaritate se tulit. Plures enim, quam sex, eosque frangi

Angusta familia & res familiaris.

peratos do
prepositi p
suo fuorum
lex aut inft
uicium tar
est dono ac
quo tame
confectus, c
atur. Fami
uatur, et si
perabar. Ipse
cum tantum
tebat. Noct
per quibus a
num erat
tionis sacra
ueria sacri
festo sacrifi
do patorali
negris, cui a
manissimo,
que, qui ob oc
nam acerbi
aliquid co
tanti id max
culus vidisse
tatem incalef
perorum tant
perantur. A
tatur: qui fre
quis (cuncta e
gibus) vel de
toraculum
uicium acum

peracos domi nō habuit, qui vix obeundis negocijs
 praposti possent sufficere, omni luxu tam in victu
 suo suorumque quā in amictu refecero. Supel-
 lex aut instrumentum aliquod quid esset, nesciuit.
 Unicum tantum mulum eumque non coemptum
 sed dono acceptum ad extremas necessitates aluit,
 quo tamen non nisi senectā & occulta ægritudine
 confectus, cum aliquò proficiscendum esset, vehe-
 rentur. Familiam, quam crebrò ad Dei cultum hor-
 tatur, etsi nō splendide, non parè tamen ali im-
 perabat. Ipse parabili faciliq̃e cibo contentus, du-
 rum tantum & inexorabile exactorem placare stu-
 det. Noctu ad matutinas laudes vigilabat sem-
 per, quibus attentissima mente persolutis, quod re-
 quum erat temporibus ad horā diei tertiam, aut
 tertiā sacræ, aut cudendis libris impēdebat. Ho-
 stia sacrificiū, quod rarò intermisit, offerebat.
 In sacrificio sacrificiū, reliquum diei tempus in obeun-
 do pastoralis munere absumebat. Nemo erat tam
 ingeniosus, cui ad eum nō pateret aditus. Ingenio fuit
 placidissimo, ut nullū vnquam nē domesticos qui-
 bus, qui ob oculos quotidie versantur, quamuis ob-
 scuram acerbiore verbo profciderit, sic ut nē pau-
 per quid commoueri, nē dicam excandescere,
 sed id maximè velle, posse videretur: denique
 vidisses gelidum marmor, quā mirissimū
 incallescere. Omnes omnium causæ, non sa-
 crorum tantum, sed prophanorū quoque ad eum
 referantur. Aedes assiduo religiosorum vsu tere-
 rentur: qui frequentissimi aut elemosynas acce-
 rant (cuncta enim in pauperes, pater pauperum e-
 gabat) vel de rebus dubijs consulturi quasi ad cō-
 siliaculum confluebant. Tanta enim prudentia
 ac acuminē atque adedō consilio pollebat, ut
 cunēti

Ingenium
 Placidissimū
 mūm

Antoninus
 Consiliorū
 cur sit dictus

D d 5

cuncti eum etiam ante Pontificatum Antonini
Consiliorum appellarent.

Sicubi verò ab illis negociorù fluctibus esse for-
riatus, mirum quanto ardore ad literarum studium
sacrarum, atque ad orationis ancoram recurreret.
Mitto nunc præter quotidianum horarum munus,
priuatas preces & orationes quas pro varijs eccle-
siae necessitatibus offerebat: illum mentis alieni-
sum, qui nullo labiorum motu, nulla genium in-
xura eger, quis (quæso) satis explicabit? Nullam
vnquam tanta negociorum moles, vt vel tantillum
hominem Deo plenum retinere posset, quin in illi-
lime totus speculatum cælestia raperetur, præter
vt ipsa corporis moles simul cum mente subleuata
in aère pendula maneret. Quod quidem contem-
plari constat, dum noctu ad imaginem crucifixi in
biculum abditus oraret. Accidit etiam cum
quodam ad orationis secreta se conferret, vt ad
limem Crucifixi imaginem raptus, dulciter
plexibus stringeret, & oscula lateri defosceret.
Hinc illa inter tot rerum fluctus animi
quillitas: qua vsque ad eò præstabat, vt nullam
quàm tanta posset perturbatione ac mundi
retiri, vt quoties vellet, non statim ad diuina
rerum thesaurata rediret, & interna quadi-
tis dulcedine fruere.

Seueritati summam humanitatem & misericor-
diam semper copulauit: qua in primis in eccle-
siae sacerdotum vtebatur. Ita factum est vt oleo ceru-
tiae ad rigoris vinum adiecto, neq; ad delicia-
sùs conueneret, neque etiam ad viuum vulgus
secaret. Quo temperamento peritus artium
Clerum, quem in omne flagitiorù genus
lapsus acceperat, resumpto quodam probro

Eius mira
ecitates.

Rapitur sub
limis ad cru-
cifixi imagi-
nem.

defix nitore, in meliorem formam restituit.

Non frigora, non æstus, non pluuia, non turbines, quæ denique pericula præfulem morabantur, quòd omnia sedulo & statim obiret: ita vt robustissimos iuuenes in perferendis laboribus senex & tenui valetudine superaret. Triennio ferè, quàm mundo excederet, cum comperisset in summo templo diuinæ laudes confusus, quàm esse, celebrari: statuit eo singulis noctibus, ad exemplum magis quàm edicto docendam, conferre. In proposito persistentem, nullis precibus & hortatibus potuerunt duo ex domesticis sacerdotibus auocare, quin nocte quadam, quæ veniente turbine & pluuijs solito asperius inhorruerunt ad ecclesiam illam fidei & charitatis igne feruenter properaret. Omnia sui Episcopatus templa, per vicarios, sed ipse visitabat. Quas dum obsequijs numero non paucis ac magnitudine præcipue illustrauit.

Ad Mugellanam vallem cum venisset (ea Bononiensis ad radices Apennini iacet) cognito plebem quendam graui ægritudine conflictari, ac lectulo innixus certis precibus cum intima oratione fufus sanauit. Cum ruralibus ecclesijs ad operam daret Franciscus vir & moribus & liberalissimus eum ad villam Castilionem benigne curauit. Annuit vir mitissimus ibidemque præsertim exacta cum postridiè se ad iter pararet, paucis euanescentis iam nobilis familiaritatem aperuit, quæ vnum Dantem (is unus erat) reliquum haberet vxori sterili commisit. Paternam itaque sufficiens proli benedictionem daret. Mariettæ (id enim vxori nomen erat)

Fortitudo
animi eius
in perferendis laboribus.

Omnia Pontificis munia per se obit.

Eius miracula.

Sterile matronam impresso crucis signo efficit valde fecundam.

erat) ad pedes procumbēti, impresso in fronte crucis signo, benedixit: ex illo foecunda reddita, primam primò, deindè septem mares conspiciunt omnes forma, peperit.

Florentiæ Elizabeth, tertium D. Dominici Ortonem professa, quæ ad sexennium morbo intercessu laborauerat, ad Antonini pedes prouoluta curam benedictionem flagitauit. Accepit, ac dubium, prior in eam salus an benedictio descenderet. In dicto Templo Florentino filius erat adhuc à matris vberibus pendens: quo morbo constitit, ne ipsis quidem medicis satis compertum: vnde plures sentiebant, quem striges compressum nauerāt. Nunc enim è lectulo, nunc è cunis interdum à nutricis complexibus auulsus, in pauimento locabatur: quæ quis faceret, nullam quàm potuit explorare. In hunc adusque nullas arefactum cum frustra medicorum remedia vidisset, Antonini curatoris optatum onum præsidia mater implorauit. Ex eo curatum sudariolum oratione fusa super cubatulum iniectisset, statim restituta salute, omnia dæmonum præstigiæ diffugerunt.

Vide rem miram.

Non contemnenda nobilitate sunt in Florentia vrbe Filicarij. Ex ijs quidam filius erat vnicè dilectus. Is, dubium quo mortuus correptus, misellus tandem expirauit. Patris affectibus victus cum satis diu dolori & lacrimis indulisset, tandem armatus fide, relicto biculo cadauere, ad Antoninum aduolat. In D. Marci ecenobio nondum Pontifex habebat. Vbi accessit interclusa frequenter singulem interitum filij sui pientissimo patri detexit, ut eam sibi viuam restitueret, flagitauit. Antoninus

tantis sibi tantum, vt iura naturæ solueret, non
negaret, hominem tamen miserando eiulatu &
deformatum miseratus, obortis lachrymis
vobis preces fudit: moxque blandè patrem affa-
uit. Ne te, ait, plangere amplius conficias, nè te ma-
I domum & filium ad vitam iam reuocatum
replexare. Affuit dicto fides. Redijt, filiumque vi-
ritutum inuenit.

generis vnguiculis mirificè cum Antonino cre-
deratio. Florentina ciuitas, tametsi multas
vrbes ingenijs, nobilitate & opibus vel æquet
superet, ob confertam tamen populi multitu-
dinem agri angustia mirum in modum premitur.
vt sit, vt qui mercaturæ studio non iuuantur (quæ
populi multo maxima) aut nullis omninò,
anguis agrorum prouentibus fulti, possint pro-
prie natalium vitam agere: præsertim si quæ
vrbis iam maturæ viro, maritis collocandæ.
vrbis incòmodo Antoninus inprimis occur-
sum purauit. Itaque viros duodecim statuit,
S. Martini liberalitate D. Martini collegium
collegium. Iiquidquid ex ciuum collatione in o.
S. Martini
ab Antoni-
no Floren-
tiæ institu-
tum.
sum coaceruare poterant, totum in hos
res, sine dolo, sine fraude sola necessitatis nul-
tia vel sanguinis habita ratione, diuidebant:
præsertim qui nobili prognati sanguine, e-
re stipem per vrbem erubescabant. Hoc in-
labentibus annis tâtum coaluit, vt eo sex-
familij in totum vel ex parte succurratur:
& bonam prouentûs sui partem ipse con-
magistratum aliosque tam ciues quàm ex-
idem beneficium excitauit. Ipse præterea si
aliquid in Christi nomine peteretur mira
Liberalitas
eius in pau-
peres.
tribuebat: si domi nõ haberet, à proximis
mutuò

Insigne mi-
raculum.

Collegium
S. Martini
ab Antoni-
no Floren-
tiæ institu-
tum.

Liberalitas
eius in pau-
peres.

mutuò capiebat: qui si recusassent vestes, calceos, domesticam supellectilem erogabat.

Accidit quandoque cum sub manu tonsioneretur (is Petrus appellabatur) ut cuius quidam foribus stare nunciaretur, qui infimis precibuscum vnum peteret: Antoninus ut petenti iuberet imperavit. At minister cum trestanturum domi esse referret, diceretque commodum fore ut alios pararet, vir sanctus nihilominus eum peti dari voluit. At illo abeunte mox alij ad eum peruenere, quibus pari largitate reliquos tribui iussit. Tum præfectus panariæ cellæ, cæcus, panes alios intanti prandio parare recusat. Cumque iam tólo antistite Petrus recederet, Antoninus eum ad prandium inuitavit. At ille quid, inquit, me detinere vis, qui pane carere præsul: Ne queso diffidas, inquit, nam quæcunque tibi opportuno tempore escam tribuit, is comites homines pascere non negliget. Mox igne factam sterni, & præfectum panem apponere iussit. At illo nè micam quidem panis in arca esset, præsul: Præsul, vade, inquit, & diligentius scrutare accepta clauem arcam adiens, dictu mirum, pane refertam reperit, quem angelico ministerio misericos Dominus ibidem collocarat. Quod quotidianas elemosynas, nummos aureosque in Paschalibus celebratibus in subsidia pauperum & pietatis usus erogabat, usque adeo canentes ad futuri temporis usum in arculas recedentes miseret, ut etiam eo vita functo, funeri necessarios defuisse certum sit.

Panes diuinitus dati.

Ac nè prodegisse fortunas Antonini in peregrinis recreasse cognoscamus, breuiter reperi enarrabo. Ambrosiana fortè via solemni

re iter faciens, in pauperis tecti culmine adesse An-
gelos contēplatur. Rei admiratione perculsus cūm
domum introisset, viduam ac tres vnā filias repe-
ripudis omnes pedibus & laceras: quę vt pauper-
nis extremam iniuriam propulsarent lanificio,
in textrina (non enim habeo exploratum) certē
operi nescio cui, honestę virgines incumbebant.
Antoninus qui totus misericordia redundabat, nē
eodē die operam lanificio cogentur dare, simul
proximē cōmorantibus edoctus, esse probis mo-
ris & ingenuis, statim iubet quantum sat esset,
non modō ad inopiam fugandam, sed ad cōmōdos
quoque vsus erogari. Labente tempore cūm illac
iter faceret, iam non angelos, sed dēmonē vi-
debat fastigio domūs insidere: ac tum subesse mali a-
liquid suspicatus, quærīt quid id esset, num prola-
ta in scelus aliquod, florem virginēū delibassent:
Cōquiro quōd refertę eleemosynis, iam cū inopia
pugnarent, quōd lanificio nō intenderent, quōd
in deliciis demū in vestibus, tūm reliquos orna-
torporis adamarēt: ingratitude maximę co-
epat, quōd in muliebres luxus quę ad fugandā in-
videderat, conuertissent. Tum quōd angelos pri-
mox dēmonē vidisset explicauit: malam esse
uersionem factā: nempē quōd simplici cultu
quo angelis antea vixissent: nunc insolētiores fa-
cund luxus & illecebras dēmoni aures pręberent:
itaq; ad se, antiqua viuēdi instituta resume-
& nullum ocio, nullum dēmoni locum darēt,
Florentino cui pauperi cōplures erant filię iam
liberę & natu grādes. Is Antonini monitis, Annun-
tiatione templum non modo in ea ciuitate sed in tota
Italia celebre petiturus. opem filiabus à Dei-
para

Obsena hie
paupertatē
multis cau-
sam aternę
salutis esse.

para Virgine ante lucem plerunque properabat.
 Dumque in officio perseveraret, accidit ut die quodam
 duos luminibus captos praeforibus templi
 pem de more petere cerneret. Ij, cum se latere
 tarent, de quaestu plusquam maximo colloquerentur.
 vter maiora lucra reportasset, inter se certabant.
 Cum vero alter in capitis affucos sibi esse diceret
 tos aureos nummos, alter in galero trecentos
 maret: bonus ille vir utroque arrepto ad Antoninum
 num statim conuolauit. Is ilico aduocatos certantibus
 mendaces ac fures increpauit, quod inopiam
 lantes eas pecunias egentioribus abstulissent.
 sanctus Praesul vni quinque & viginti, alteri
 ta nummos aureos: quod reliquum erat pauperibus
 ui ad filiarum dotes fidelis dispensator assignauit.
 Penè fugerat, quod eius etiam nuda verba
 na quadam liberalitate redundabant. Fiscellanus
 mis refertam sancto Antistiti vir fortè pauper
 amplioris muneris donauit. Antoninus hilari
 tu & verbis dulcibus gratias agens: Retribu
 quit, tibi Deus. Ille autè tam angustus animo
 fortunis tenuis, amisisse se & oleum & operam
 tans, mcerens & quaerulus abiit; quod nihil
 quam verba reportasset. Id vbi Praesuli retulit
 est, is reuocato ad se homine, papyrù, atramentum
 & calamum, & praeter haec trutinam afferri
 Mirantibus cunctis quid ageret: tria illa ven
 pyro perexigua inscripsit: tum in altera lacina
 pyrum, in altera poma omnia coposuit: ac facta
 trutina, statim papyrus, taquam si ferri massam
 iecisses, descendens, pomis in sublime volitans
 preponderauit: Nè me, inquis, ingratiudinis
 Disce vel serò, diuina tuis munera praegrata
 Neque verò inter tot miserantis dulcedinem

Nota de mendicis fraudulentis.

Nota rem miram.

propriam magnitudinem, ut cum res posceret, & ire
 in magistratibus, & intrepidus iniqua confi-
 siliis conatus, euertere non auderet. In primis vero
 libertatem adusque dignitatis & vi-
 cula tutatus est. Octouiri (is magistratus
 quinquam non supremus vitæ & necis
 officium habet) duos forte sacerdotes in crimen
 venenosos, ac noctu a satellitibus captos, primo
 ad præsulē clangentibus tubis, deduci im-
 punitè: satis esse poenarum sumptum rati, quod
 eos ignominia affecissent. Antoninus ea re
 offensus est, ut statim igne quodam iustitiæ in-
 stitutus, ad supremi magistratus aedes profectus
 temeritatis grauiissimè conuincens, ana-
 themate illaqueatos esse pronunciauit, a quo non
 homini Pontificis potestate liberari possent.
 in posterum aut nullo pacto, aut certè
 liberatis alienas causas tractare. Erant Octo-
 uiri quatuor lapsi fuerant, non tamen ingenio per-
 iturum deplorato. Vbi antistitis constantiam co-
 nscientes, conscientia ducti supplices ad Pontifi-
 cem miserunt, ut illis veniam dederet. At Pontifex iubet eos Antoni-
 num inuocare, ut ultro supplices culpas in se, pro
 in iustitiis, anathemate soluerentur. Anti-
 stitem publicè deliquerant, zona collo indi-
 cam afferri iussit procedere: atque ibi spe-
 ra illa verberatis terga vinculo excom-
 municationis liberauit.
 vero anathematis gladium in rebus maxime
 distinxit: sic ad leuissimos casus, cum ex-
 municatio sit poenarum maxima condebat. Ut
 poenæ illius magnitudinem alijs declararet,
 exemplo vsus fuisse legitur. Candidus panis
 illatus, cum in eum anathematis verba
 protu-

Fortiter vi-
 etur Eccle-
 asticam li-
 bertatem.

Vide genus
 poenitentiæ.

Poena exco-
 municatio-
 nis quæ hor-
 tendâ.

protulisset, statim in carbonis atredinem est conuersus. Mox iterum: Heus, ait, isthoc nexu amara maris te libero, ac statim excussa atredine perfrigidit candorem recepit.

Nullus fuit locus in quo se forte & inreputatum non ostenderet. E templis, in quibus maxime mendacitiam & sanctitatem diligebat, no dico semel, sed sepe foeminas impudico habitu, quasi instrumta demonum ad perdendas & in veneream allicitas animas, effugauit. Iuuenes qui spectatum venere quantacunque nobilitate ac gratia pollerent, argutos verbis acriter extrusit. Tum vrbe in arce cruce prauiua aleatores vel solo aspectu perterriti ad fugam compulsi. Nouum ludi genus, forte vrbe tunc exortu, quam celeriter aduenit, tam perere explosit. Mille nummos aureos qui ex genere sacerdotum cuidam obuenerant, in quos pauperibus commodissime erogauit. Illa in re non vigil illa addidit: Iohannem Cantuariensem medicum exterum quidem, sed Florentiae curantem, necromanticum, in Deiparam Venerem lacrantem, tum haereticis dogmatibus perterritum inquinatum quanquam reclamantibus cruciatum cremauit.

Egregium quiddam est, vite innocetiamque rerum integritatem in vitæ cursu retinere: hoc morum sanctimoniam fax literarum adiuuat quid, quæso, absolutius, quid consilium in ex parte potest cogitari? Praestitit vtrumque minus tam egregie, vt omnes æquauerit, multo excesserit. Scripta eius, quæ omnibus ad maiorem fidem faciunt, quæ quoniam quotidianno vultu sunt per me vt notiora fiant, non laborabuntur maxime in homine miradum, quod, cum

Egregiu facinus tanto pallore digamma.

Haereticum exaburrit.

Praeclara est asu ditio & scripta.

linem est co
c nexant
edine p
& intrep
maxime
dico sem
afi instr
rem alluc
arum ven
pollerent
bem inaz
ectu per
genus, ser
duenit, r
os qui er
ant, ane
rogavit.
annem Cam
orenciz cur
param Ver
ibus per
ibus cumb

na omne genus doctrinarum adyta penetrarit, nul-
lus tamen præceptis institutus fuerit: prorsus ut
perno lumine illustratus plurima eum hausisse
dubium non sit. Nec mirum sanè, qui etiam
tanta soli Deo cognita penetravit.
Quidam eius amicus mercaturæ deditus blandè
monitus nè se rata lucri cupiditate trahi pa-
reatur, neve tanto animi angore in parandis opi-
bus vexaret, sed partis, quibus abundabat, diuitijs
desereret, si vellet ingens, quod imminēbat, in-
periculum euadere, eius admonitioni aures
obolebat. Sed paulò post, subita procella, inter
Aemias & Patavium factò naufragio monita illa
conremnenda fuisse didicit, cumque iam pela-
gus mergendus ferebatur, gemebundus Antonini
deum imploravit; & ecce Antoninus adeste vi-
sibilis eductù ex aquis liberavit. Plurima sunt
eius virtutis exempla quæ nos breuitati consulē-
mus præterimus: hoc dixisse sufficiat tantam apud
sanctitatis eius fuisse opinionem ut tran-
siret quæcunque flexo poplite mares, fœminæ diu-
tius, pueri, senes, paruuli ad benedictionem Præ-
sulis curarentur.

Cum iam tempus appeteret, ut quod in hoc vitæ
periculo in lachrymis seminarat, in exultatione
translatam vitam translatus, tandè ineteret: post
annos tredecim ac menses duos Florentinæ
urbis præfuisse, ad quæ quinquagesimo & septi-
mo ætatis anno fuerat euectus; in morbum incidit:
quo paulatim ingrauescente sacro se Eucharistiæ
vinctiois clypeo munivit. Cumque iam
viam vitam processisset, ita ut nihil, ni-
hil quæcunque quidpiam eloqui posset, illud tamen
vobis crebrò repetebat: Servire Deo,

Ee 2 regna

Prædicat
mercatori
periculum.

Corripitur
morbo.

Verissima S.
viri in extre-
mis senten-
tia.

regnare est. Tum illud quoque frequenter iterum
Sancta & immaculata virginitas quibus te laudat
bus efferam nescio: incertum iam ad Deiparam Vir-
ginem conuersus, quæ se luctantem cum morte
sitasset, an hilaratus, quod inuiolatum ad illum
que diem virginitatis florem conseruasset.

Pius II Rō.
Pont. S. viri
funus curat
magnificē.

Quo tempore sanctus Præsul animam efflavit
Pius Secundus Rom. Pont. Florentiam appulset
qui maximè Antoninum obseruās, quāto per
uentem coluisset, officijs in defunctū magnificen-
paratu & honore præstitis declarauit. Quo die
D. Marci templo exequiæ celebratæ sunt, tunc
inualido latere, & quo non utebatur, sancti con-
attingit, & integrum lateris vsū, antè quam ter-
limine pedem efferret, rediisse prædicauit. San-
quoque beneficium in præmortuo brachio Mar-
us Ciachus recepit.

Miracula
post obitū.

Postquā verò in sepulchrū illatus est, tot ac-
tis miraculis splendescere cœpit, vt cuncta re-
ri nequeant. Fabrianum oppidum est in Picennia
ignobile. Hic fœminæ cuidam torā facies & tor-
ad eò miserandum in modum intumuerat, vt
lorum orbis reconditi laterent: Accedebat in-
corporis contractio, prorsus vt omnium mem-
rum officio destitutā iaceret. Tota erat in artu-
& angoribus: non noctu, nō interdiū somnolenti-
pebat. Habebat hæc germanū Andream qui est in
dicatorum Ordine apud beatum Præsulē de-
usque obitum perstiterat. Is sororē suam ad de-
feram ad implorandum beati viri præsidium
tatus est: futurum vt ab eo aliquod calamitatis
remedium perciperet. Misera muliercula cum
vndique humano auxilio destitutam corruentem
tris adhortatione incensa, Deum, vt se sancti

interitibus
bus te laudat
ei paratam
um morte
ad illum
asset.
mam effu
m apparet
uam oportet
magnificam
it. Quo die
sunt, fecer
sancti con
e quam rem
ficauit. Sa
rachio bla
est, tot
cuncta re
est in Pa
a facies &
muerat, v
ccedebat
nium men
erat in ar
liu somn
ream qui
prae sule
e suam ad
i praefide
d calamit
uiercula
am cerere
vt se sancti

is inuaret, maximè precata est. Acceperat à fratre
no Antonini tunicam quæ illi post mortem beati
ri obtigerat. Hanc ad carnem induens, fide mira
liter incallescens tota nocte gestauit: precibus in
nim & gemitibus diuinam opem implorans. Vbi
luxit non modò facies detumuerat, sed membris
enibus ac neruis tantus vigor redierat, vt quæ an
tore stare nec iacere poterat, ad flumen, lotura lin
u integra valetudine curreret.
Florentiæ in monasterio. D. Lucia, vbi sub signis
Dominici nobilis virginū cœtus militabat, vir
Charitas, Guidonis Tholosani filia, toto sexen
pœtracta, adeò vt os genibus iungeretur, frustra
medicorū artes & remedia experta fuerat: quæ sa
lis desiderio ardens cum in Antonino magnam
tem collocasset, vt is à Deo opetrā sibi sanita tem
conerret, nocte quadam diuinis in cubiculo medi
conibus intentā, ab eodem quod desiderabat, ob
tere meruit. Sed nè vastum mare miraculorum
us ingrediā calamum reprimō. Quomodo enim
benedictorum miraculorum, finis esse posset, qui à
paradis miraculis nūquā abstinuit; adeo vt sole
modam prodigiorum terras illustrare videatur.

INVENTIONE S. CRVCIS. EX HI
storia Ecclesiastica Zozomeni lib. 11. cap. 1. Cui So
crates lib. 1. cap. 13. Theodoretus lib. 1. cap. 18. & Ruf.
lib. 10. cap. 7. & 8.

Niceeno Concilio feliciter ad exitū perducto, 3. Maij.
Imperator cum Ecclesiam vniuersam in do
ctrina fidei consentientem videret, mirificè
salaratus, vt pro Episcoporum cōcordia, pro se,
pro liberis, pro imperio denique, Deo gratias age
re, templum Hierosolymis, circiter locū qui Cal
uarie

Ec. 3. uarie